

TMMOB ve Odalar Dava Açmasaydı İZMİR Neler Yitirecekti ?

Mimar Hasan Topal

hasan.topal@izmimod.org.tr

Mimarlar Odası İzmir Şubesi, İzmir kent merkezi ve yakın çevresinde, bütünü gözetilen bir planlama anlayışından yoksun olarak gündeme getirilen bir çok projeye eleştirilerde bulunmuş, sonuç alamayınca da projelerin yapımına dayanak oluşturan İmar Planlarını İdare Mahkemelerinde dava konusu yaparak iptal ettirmiştir.

İdare Mahkemelerince verilen iptal kararları gerekçelerinin tamamında, bu projelerin planlama ilkelerine, şehircilik bilimine ve kamu yararına açıkça aykırı oldukları tespit edilmiştir.

Çoğunlukla iptal edilen projelerin sahipleri, yandaşları ve bu projelerden kişisel çıkarı bulunanlar tarafından, meslek odalarına dava açmaları nedeniyle haksız eleştiriler ve suçlamalarda bulunulmakta, yargı kararlarının üstü örtülerek, kamuoyunun algısı yönlendirilmektedir.

Dava açarak, itiraz ederek aşağıda özetlenen projeleri iptal ettirmemiş olsaydı, gerçekleştirilecek projelerle İzmir birçok değerini yitirecek, kamu alanları birilerinin rant tesislerine dö-

nüşecek, gurur duyduğumuz İzmir kent kimliğinden biraz daha uzaklaşmış, daha sıradan bir kent olacaktı;

•1990 lı yıllarda, Konak meydanında 80.000 m2 (seksenbin m2) Galleria adında bir alışveriş merkezi yapılacak, bir anlamda konak meydanı satılacak, tarihi Kemeraltı Çarşısı rekabet gücünü yitirecekti. Açılan dava sonucunda galleria imar planı iptal edildi, 2001 yılında Konak Meydanı düzenlenerek bir kent meydanı olarak kamusal kullanıma kazandırılmış oldu.

•Kordon'dan ve Pasaport'tan (gümrük binalarının bir bölümü de yıkılarak) İzmir – Çeşme otoyolu kent içi geçişi yapılacaktı. Kordon ve Pasaport 2x3 izli hızlı trafik yoluyla, otoyolla denizden koparılmış olacaktı. Açılan dava sonunda kentin merkezinden otoyol geçirilemedi, yapılmış olan dolgu 2000 yılında kentsel açık alan – yeşil alan ve yaya alanı olarak düzenlendi.

•İzmir Metrosu Bahri Baba Parkından yüzeye çıkacak, viyadük olarak Konak Meydanı üzerinden ve Fevziyaşa Bulvarı üzerinden geçe-

cek, Basmane Gar Binasının çatısı yıkılarak üzerinden geçirilecek Hilal viyadüğüne bağlanacaktı. İtirazlar ve tartışmalar sonucunda, iki yıl gecikmeyle Metro yer altına alındı, kentin tarihi merkezi, kentin meydanı ve en önemli bulvarı viyadük ve ayaklarından oluşacak çirkin görünümünden, görsel kirlilikten kurtarılmış oldu.

•Üçkuyularda eski trolleybüs depolarının bulunduğu Belediye arsasında, kat karşılığı inşaat yöntemiyle, alt katları alışveriş merkezi, cep sineması ve üstte ise 3 adet yüksek katlı konut bloğu olan rant tesisi yapılmış olacaktı. İtirazlar üzerine proje gerçekleştirilemedi. 2002 yılında düzenlenen mimari proje yarışmasıyla bu arsada, ülkemizin en nitelikli konser salonu olan Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi yapılmış kent kamusal ve mimari bir değer kazanmış oldu.

•Erythrai (İldırı) Antik Kenti'nin büyük bölümü, onaylanmış olan imar planı ile Arkeolojik alandan çıkartılmış, sıradan yazlık kooperatif konutları yapılması amaçlanmıştır. Açılan dava sonucunda, Yazlık Kooperatifin imar planı mahkeme tarafından iptal edilmiş, Erythrai Antik Kentinin yoke-

dilmesi önlenmiş, antik kentin kültür mirası olarak korunması sağlanmış oldu.

•Çankaya'da bulunan, Belediye-ye ait Eski İtfaiye binasının bulunduğu alan satılacak, itfaiye binası yıkılacak, yerine ticaret ve konut işlevleri olan yüksek katlı yapı yapılacaktır. İtirazlar sonucunda ve yapının tescili sağlanarak itfaiye binasının yıkılması ve arsasının satışı önlendi. 2003 yılında Eski İtfaiye Binasının restorasyonu yapılarak, Ahmet Piriştina Kent Arşivi – Müzesi'ne dönüştürüldü ve kent önemli bir değer kazanmış oldu.

•Bayram yeri'nde eski Pazar yerinin bulunduğu arsa satılacak, yerine ticaret merkezi yapılacaktır. İtirazlar sonucunda satış iptal edildi. 2003 yılında bu arsaya, Selahattin Akçiçek Kültür Merkezi ve Nikah Salonu yapılarak alanın kamusal işlevi sürdürüldü.

•Belediyeye ait olan Alsancak Eski Havagazı Fabrikasının donanımları sökülerek, bulunduğu alan satışa çıkarılmış, iş ve alışveriş merkezi yapılması amaçlanmıştı. İtirazlar sonunda ve fabrikanın Endüstri Arkeolojisi olarak tescili sonucunda satılmadı. 2007 yılında restorasyonu yapılarak Kent günümüzdeki kamusal kültürel – sosyal alanı kazanmış oldu.

•Balçova Teleferik yamaçlarında, 12 Eylül darbe döneminde ruhsatlandırılan konutların her iki yanında

ağaçlık alanlar yapılaşmaya açılacak, teleferik yamaçlarının yeşil - doğal dokusu yok edilecekti. Dava açılınca imar planı iptal edildi, teleferik yamaçları yapılaşmadan kurtuldu, kentin bu bölgedeki önemli peyzajını oluşturan orman ve ağaçların korunması sağlandı.

•Çiğli'de Mavişehir'in batısında bulunan sulak alanlar "Ballı Takas" yöntemiyle takas edilerek yapılaşmaya açılacaktı. İtirazlar sonunda imar planları iptal edildi, alan kuş cennetinin devamı niteliğinde olması nedeniyle 1.derece doğal sit alanı olarak tescil edildi. Birilerinin haksız rant sağlaması önlenmiş oldu.

•İnciraltı – Bahçelerarası kesimin-

de yaklaşık 30 bin kişi nüfus içerecek şekilde Ticaret ve Konut amaçlı yapılaşma öngören imar planı onaylanmıştı. İtirazlar sonunda, alanın 1.derece doğal sit olarak tescil edilmesiyle plan geçersiz kalmıştır.

İzmirde uzun yıllar tartışılan bu projelerin iptal ettirilmesi sonunda, yerlerine yapılan kamusal nitelikli düzenleme ve yapıların kentin yararına olduğunu kentlilerin belleğine anımsatmakta fayda görülmektedir.

* Fotoğraflar Mimar Cemal Emden arşivinden alınmıştır.

